

Overhalla kommune

– positiv, frisk og framsynt

Saksmappe: 2025/332

Saksbehandler:
Paulina Anna Ropiak
Aksel Håkonsen

Saksframlegg

Behandling av planinitiativ Veglofjellet vindkraftverk

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap		13.05.2025
Kommunestyre		21.05.2025

Kommunedirektørens innstilling:

Etter en helhetlig vurdering vedtar kommunestyret at planinitiativet fra Aneo AS stoppes i medhold av plan- og bygningslovens § 12-8.

Hjemmel for vedtaket er:

Dokumenter i saken

Type	Dato	Tittel	Adressat
I	17.03.2025	Veglofjellet - Planinitiativ	Bernt Rune Richardsen
I	19.03.2025	Ang. planer om vindkraft på Veglofjellet	Lars Toven
X	21.03.2025	Samlede opplysninger (internt)	
I	02.04.2025	Ivaretagelse av innbyggere i Namsos kommune ved vindkraftplaner i nabokommunen	Namsos kommune
I	02.04.2025	Åpent brev til folkevalgte i forbindelse med første behandling om eventuell etablering av vindkraftparker på Veglofjellet og Ekornfjellet.	Steinar Lian
S	25.03.2025	Behandling av planinitiativ Veglofjellet vindkraftverk	
I	02.04.2025	Samisk historie - vedlegg til tidligere oversendt brev	Nælja Joma, Lars Mathias Toven og Nils Roger Duna
I	03.04.2025	Innspill	Willy Knutsen
X	03.04.2025	Møtereferat - oppstartsmøte 04.04.2025	
I	07.04.2025	Vindkraft i Nordfjella. Gås, Gjess og Trane.	Ivar Lund
I	10.04.2025	Planinitiativ Veglofjellet vindkraftverk	Jakob Haugen
I	10.04.2025	Presentasjon NVE - oppstartsmøte 04.04.25	NVE
I	10.04.2025	Presentasjon Aneo - oppstartsmøte 04.04.25	ANEO AS
I	11.04.2025	Åpen brev til ansvarlege plan.Aneo Nordfjellet	Kirsten H Höllenreiner
I	16.04.2025	Vindindustri i Nordfjellet	Verena Höllenreiner
X	05.05.2025	Innkomne innspill - samledokument	
X	24.04.2025	Møtereferat - oppstartsmøte 04.04.25 - Godkjent	
I	25.04.2025	Planinitiativ Nordfjellet vindkraftverk	Pål Aakervik
I	28.04.2025	Grunneiernes innspill om vindkraftplaner i Overhalla	Morten Moan klykken
I	28.04.2025	Innspill til sak om planinitiativ vindkraftverk i Nordfjellet	Nordfjellets venner
I	29.04.2025	Planinitiativ Nordfjellet vindkraftverk	Jakob Haugen
I	05.05.2025	Uttalelse	DNT/Namdal Turlag

X	05.05.2025	Referat fra møte om planinitiativ og reindriftsinteresser - VRB 05.05.2025
---	------------	---

Saksopplysninger

Tiltakshaver Aneo AS har oversendt et planinitiativ med ønske om oppstart av områderegulering for et vindkraftverk på fjellområdet Veglofjellet – Vetterhushatten i Overhalla kommune. Planinitiativet innebærer forslag om etablering av inntil 25 vindturbiner med en samlet produksjonskapasitet (effekt) på mellom 120 og 150 MW, samt tilhørende infrastruktur som atkomst- og internveier, kranoppstillingsplass ved hver turbin, fundamentering, servicebygg, trafostasjon, internt kabelnett og overføringslinje til Skage. Foreløpige beregninger viser et potensiale til å installere 20-25 vindturbiner som hver kan ha en effekt på inntil 6 MW.

Planinitiativet beskriver at det mest realistiske alternativet for ilandføring av turbiner er kai i Namsos, deretter fylkesveg 17 fra Namsos til Overhalla, kommuneveg fra Overhalla sentrum til start på atkomstveg og deretter inn til planområdet. Det vil mest sannsynlig være behov for tilpasning av berørte veger i Namsos og Overhalla for transport av turbiner.

Det er beregnet en årlig produksjon på 400-500 GWh (dvs. 0,4-0,5 TWh).

Planområdet er i dag avsatt som LNF-R-område (landbruk, natur, friluftsliv og reindrift) i kommuneplanens arealdel 2007 – 2019 og planinitiativet innebærer dermed en vesentlig endring i arealbruken.

Planinitiativet er fremmet i henhold til plan- og bygningsloven § 12-8. Kommunen må nå ta stilling til om man ønsker å åpne for planarbeidet. Finner kommunen at et privat planinitiativ ikke bør føre frem, kan kommunen beslutte at initiativet skal stoppes. Beslutningen kan ikke påklages.

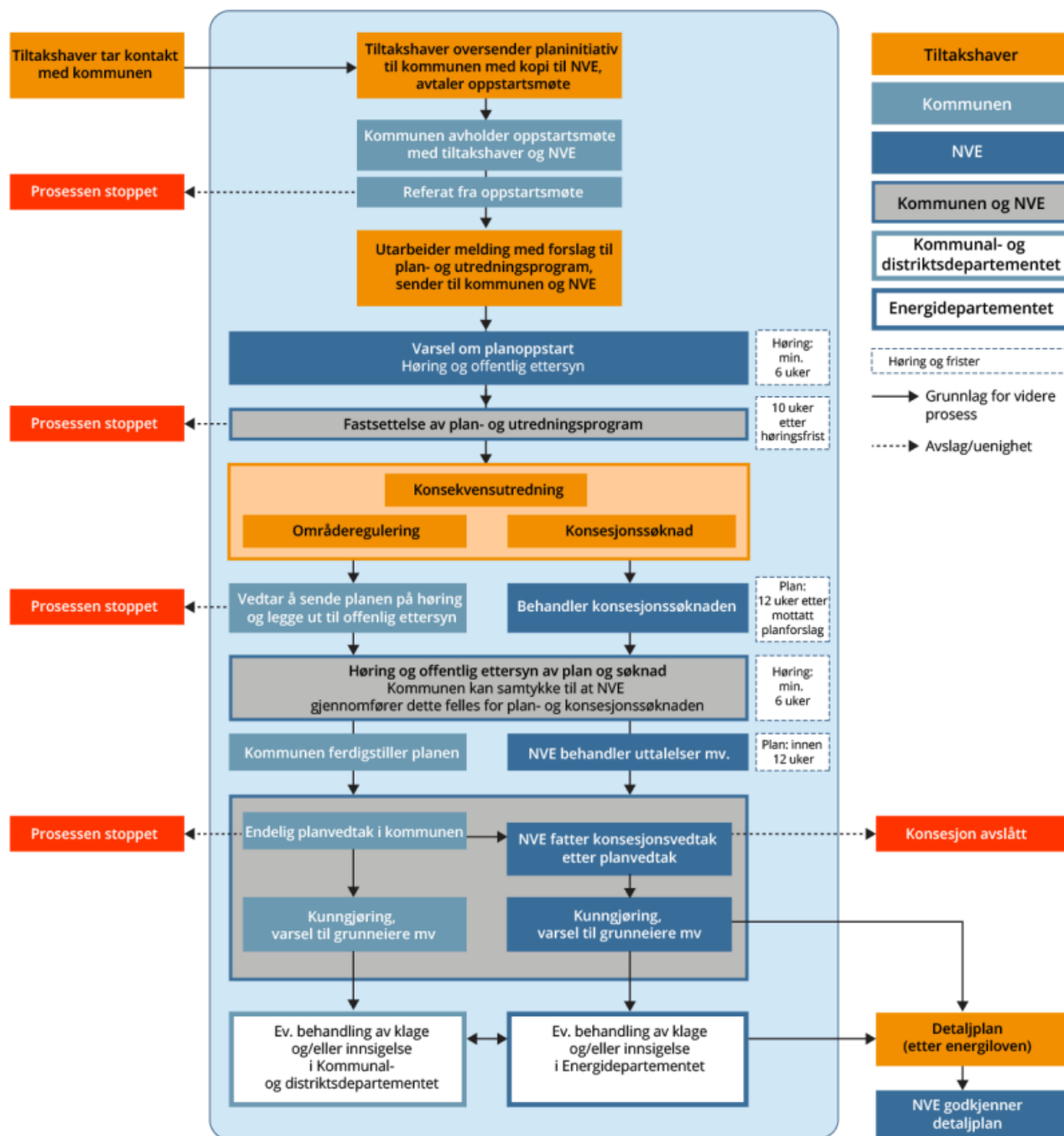
Kravene til saksbehandling for vindkraftverk ble endret av Stortinget i juni 2023 og trådte i kraft fra og med 01.07.2023. Både energiloven og plan- og bygningsloven ble endret slik at det nå er en forutsetning at etablering av vindkraftverk skal saksbehandles og vedtas etter begge lovverkene. Den formelle prosessen starter med et planinitiativ og det er en forutsetning for videre prosess at kommuner godkjenner planinitiativet og gir et klarsignal for å starte en prosess etter plan- og bygningsloven. Det er også en forutsetning at kommunen har vedtatt en områdereguleringsplan før NVE kan gi konsesjon.

Gjennom å behandle denne saken skal kommunestyret kun ta stilling til spørsmålet om det skal settes i gang et videre planarbeid eller ikke, som nevnt ovenfor. Det innebærer å ta stilling til dette spørsmålet ut fra den informasjon som foreligger og de vurderinger en kan gjøre på dette grunnlaget - og med de mange og til dels ubesvarte spørsmål det vil kunne være om en lang rekke forhold i denne tidligfasen.

Dette innebærer også at administrasjonens saksbehandling av planinitiativet i denne saken ikke kan ta mål av seg til å besvare alle de spørsmål og mer eller mindre dokumenterte påstander som ulike aktører måtte ha på dette stadiet. I denne tidligfasen kan det også være krevende å skille mellom og være omforente om hva som er faktaopplysninger og hva som er mer subjektive påstander. Kommunedirektøren forsøker i denne saken, ut fra det som er fremlagt av dokumentasjon, å legge

frem et **tilstrekkelig** grunnlag slik at kommunestyret kan ta en beslutning om planinitiativet skal stoppes nå eller om planprosessen skal gå videre. Dette vil også omfatte skjønsmessige vurderinger og avveininger mellom ulike og til dels motstridende hensyn, og hvor positive og negative faktorer veies opp mot hverandre.

Høsten 2024 kom Regjeringen med [ny veileder om kommunenes behandling av vindkraftanlegg på land](#). Veileder beskriver blant annet hvordan de ulike stegene i planprosessen vil være, og hvor i en samordnet prosess at kommunen kan beslutte om prosessen skal stoppe eller gå videre. Dette er illustrert i følgende figur:

Som figuren viser, kan kommunen vedta å stoppe prosessen etter mottatt **planinitiativ** (jfr. PBL § 12-8), ved behandling av **forslag til planprogram** (jfr. PBL § 12-9), ved behandling av **forslag til**

områdereguleringsplan (jfr. PBL § 12-11) og ved behandling av **endelig plan**. Kommunestyrets endelige vedtak om reguleringsplan kan påklages.

Ved vår henvendelse til KS-Advokatene får vi bekreftet at kommunens muligheter for å stoppe prosessen på ulike steg er slik veilederen beskriver.

Figuren viser også NVE sin behandling etter energilovens bestemmelser og sammenhengen med kommunens behandling etter plan- og bygningsloven.

Veilederen gir en oversikt over hvilke faser en eventuell videre planprosess vil ha og hva kommunens behandling da vil omhandle. Dette beskrives derfor ikke nærmere her.

I tråd med lovverket har administrasjonen i kommunen etter mottatt planinitiativ gjennomført oppstartsmøte med tiltakshaver Aneo. NVE deltok i samme møte. Møtet ble gjennomført 4.4.2025 og møtereferat er vedlagt saken.

Om tiltakshaver

Aneo AS er et selskap som har hovedkontor i Trondheim, og som eies 50/50 av TrønderEnergi AS, eid av 19 trønderske kommuner, og KLP, og det Stavanger-baserte selskapet HitecVision, som forvalter et fornybar-investeringsfond. Aneo utvikler, bygger, drifter og eier egne sol- og vindkraftverk. Aneo er i dag på eiersiden i 12 vindkraftverk, i tillegg til en mindre eierandel i Fosen Vind sin portefølje, og er Norges nest største vindkraftprodusent.

Informasjon og medvirkning

Tiltakshaver beskriver i planinitiativet hvordan man ser for seg prosessen videre hva angår informasjon og medvirkning, herunder etablering av en samrådsgruppe som vil ha en viktig funksjon gjennom arbeidet med en konsekvensutredning/områdereguleringsplan.

Områdereguleringsplaner er underlagt reglene om konsultasjon med samiske interesser. Overhalla kommune har ansvaret for konsultasjon for områdereguleringsplanen.

Konsesjonsprosessen etter energiloven er også underlagt reglene om konsultasjon med samiske interesser. Det er NVE som har ansvaret for konsultasjon i forbindelse med konsesjonssøknaden. Det vil normalt være hensiktsmessig å samordne konsultasjonsprosessene mellom kommunen og NVE.

Planområdet

Planområdet (foreløpig planområde som beskrevet i planinitiativet) omfatter et areal på cirka 11 kvadratkilometer og er delt på to områder på grunn av en trekklei for rein. Det ligger i et høyfjellsområde som i dag er uten større tekniske inngrep. Terrenget består av skog, myr og fjellområder, og det finnes en enkelt eksisterende traktorvei i nærområdet, Litl-Amdalvegen.

Området grenser til to naturreservater, Alm- og Ekorndalen og Lødding naturreservat, men tiltaket er planlagt utenfor verneområdene. Avgrensningen for planinitiativet er ikke endelig, og har blant annet ikke inkludert sikkerhets- eller hensynssoner.

Planområdet omfatter foreløpig heller ikke atkomstveg, ettersom det ikke er avklart hvilken vegløsning som kan bli foretrukket, utover at man planlegger for en atkomstveg fra kommuneveg 1047 (Svalivegen/Litl-Amdalvegen) og opp til utbyggingsområdet. Når det gjelder adkomstveg er det i dag en traktorveg som går fra Lian på Litl-Amdalvegen og opp til planområdet. Dagens status og tilstand gjør at denne vegen trenger utbedringer for å kunne egne seg som adkomstveg til et vindkraftverk. Aneo vil gjøre en nærmere vurdering av flere alternativer for adkomstveg. Arealene

opp mot Veglofjellet er viktige skogbruksområder og Aneo vil blant annet legge vekt på å finne egnede adkomstveger som også kan brukes i skogbrukssammenheng. Adkomstvegen og veg mellom de to delområdene vil gå i skogsområder med varierende boniteter og myrområder.

Et komplett forslag til planområde med adkomstveger blir utarbeidet i planforslaget/søknaden. I det formelle planområdet for områderegeringsplanen skal også adkomstveg inngå. Tiltakshaver vurderer at planområdet er godt egnet for vindkraft.

Fylkeskommunens og Statsforvalterens uttalelser i forbindelse med vindkraft i Trøndelag fylke
NVE og Miljødirektoratet utarbeidet i 2019 kriterier for en nasjonal ramme for utvikling av landbaserte vindkraftverk i Norge. Kriteriene som ble vurdert var tverrfaglige og omfattet en rekke ulike tema. Veglofjellet ligger innenfor et område som ble foreslått som egnet fra NVE.

Statsforvalteren skrev i forbindelse med NVEs forslag til nasjonal rammeplan for vindkraft i 2019, «*Fylkesmannen vurderer også at omfanget av eksisterende og konsesjonsgitte vindkraftanlegg i Trøndelag er betydelig, og at det synes som om virkningene på landskap, biologisk mangfold, reindrift og folkehelse i Trøndelag allerede tilsier at det ikke kan tilrås nye områder for vindkraft i fylket.*». I oppstartmøtet henviste NVE til statsforvalterens uttalelse, men sier samtidig at området i Overhalla ikke er «*ekskludert*» fra NVEs side selv om nasjonal rammeplan aldri ble vedtatt.

Trøndelag fylkeskommune skriver i forbindelse med utsendelse av sin nye energistrategiplan mot 2050: «*Regional plan for arealbruk 2022-2030 (RPA) slår fast at det skal ikke avsettes nye arealer for vindkraft på land inntil kunnskap om konsekvensene av allerede konsesjonsgitte og pågående vindkraftutbygging er samlet og vurdert.*».

To tidligere behandlinger av vindkraft i Overhalla

I kommunestyrets vedtak fra 14.02.2011 om et prosjektinitiativ vedrørende vindkraft i Salfjella og Grønningfjella, signaliserte kommunen på et tidlig tidspunkt at initiativet som da forelå ikke var i tråd med kommunens vedtatte areal- og miljøpolitikk siden det foreslåtte tiltak ville medføre en total fjerning av ett av kommunens to «*villmarkspregede områder*», det vil si arealer over 5 km fra tyngre tekniske inngrep. Vedtaket medførte at Statskog som initiativtaker ikke gikk videre med forslaget.

Fra Overhalla kommunestyres vedtak i 2019 om innspill til nasjonal rammeplan for vindkraft: «*En utbygging av vindkraftverk i kommunen vil ikke være i tråd med kommunens vedtatte areal- og miljøpolitikk. Summen av kjente miljøbelastninger ved en eventuell utbygging vurderes til å være så store at kommunen på dette grunnlaget vil signalisere at en ikke ønsker en vindkraftutbygging i kommunen.*».

Mulige miljøpåvirkninger

Det er en rekke mer eller mindre kjente mulige natur- og miljøpåvirkninger fra vindkraftverk både i byggefase, driftsfase og avviklingsfase. Dette er eksempelvis knyttet både til direkte naturinngrep, naturmangfold, påvirkning på rein/reindrift, forurensning/miljøgifter/mikroplast m.v. og risiko for uhell, fuglekollisjoner, støy osv. Alt dette er vesentlige tema som naturlig må inngå i en samlet vurdering.

Samtidig vil deler av denne problematikken fort komme ned på et svært detaljert nivå med ulik grad av dokumentasjon og kunnskap. En mer fullstendig vurdering av alle slike faktorer går derfor utover det som kan utredes i denne saken, som er avgrenset til å ta stilling til planinitiativet på et

mer overordnet nivå. Mange av de mer detaljerte spørsmål en kan ha om vindkraft generelt, må derfor behandles i en eventuell senere fase av en videre planprosess som en del av en konsekvensutredning, dersom kommunestyret skulle ønske å gå videre med planinitiativet.

Det kan likevel fastslås her på overordnet nivå at vindkraftanlegg uansett vil medføre både mindre og større negative miljøpåvirkninger lokalt, knyttet til de ovennevnte temaene. Omfanget av de ulike påvirkningene i dette aktuelle prosjektet er på dette stadiet vanskelig å ha presis kunnskap om.

I det følgende er tematikken kort og ikke uttømmende nevnt.

Sikkerhet og risiko for uhell

Det foreligger en viss risiko for uhell knyttet til vindturbiner, selv om alvorlige hendelser er sjeldne. Iskast fra rotorblader forekommer og regnes som en kjent utfordring, med anbefalt sikkerhetszone på 250 meter, ifølge Aneo. Det finnes også tilfeller der biter av rotorblader, eller i sjeldne tilfeller hele rotorblader, har løsnet og blitt kastet flere hundre meter fra turbinen, opptil 400–500 meter. Slike hendelser har blant annet blitt registrert i Sørmarksfjellet, senest i mars 2025, og skjer oftest under ekstreme værforhold når ferdselen i området er begrenset.

Fuglekollisjoner med rotorblader er en kjent utfordring ved vindkraftutbygging, selv om det arbeides med avbøtende tiltak. Det er få registrerte forekomster av rovfugl i områdene Overhalla og Namsos. Det foreligger per i dag ingen dokumentasjon som avklarer områdenes betydning som leveområde for rovfugl.

Mikroplastutslipp fra slitasje på rotorblader er en kjent effekt ved vindkraftverk. Ifølge Aneo slippes det ut mellom 100 og 200 gram mikroplast per turbin per år. Ved et anlegg med 25 turbiner utgjør dette et årlig utslipp på 2,5 til 5 kilo mikroplast, og et totalt utslipp på 75 til 150 kilo over en antatt levetid på 30 år. Mikroplastutslipp fra vindkraft må riktignok kunne sies å være marginale om man ser det opp mot hovedkildene til slike utslipp (slitasje bildekk, gummigranulat fra kunstgressbaner, klær osv). Miljødirektoratet har kartlagt årlige mikroplastutslipp i Norge på om lag 19 000 tonn (rapport 2021).

Støy

Støy er en relevant miljømessig problemstilling ved etablering av vindkraftanlegg, og omfattes av både nasjonale retningslinjer og lokal planvurdering. Vindkraftturbiner genererer støy gjennom både mekaniske komponenter og aerodynamiske forhold som kan oppleves som belastende for nærliggende bebyggelse. I henhold til Miljødirektoratets retningslinje T-1442 skal utendørs støy ved støyfølsom bebyggelse ikke overstige 45 dB.

Topografi, skogkledde åsdrag og spredt bosetting i planområdet er faktorer som kan påvirke hvordan støy fordeles i terrenget, derfor intensitet kan variere betydelig. Dette fordrer nøyaktige og lokalt tilpassede støyberegninger som grunnlag for videre saksbehandling.

Kunnskapsgrunnlaget om spredningen av støy fra vindturbiner er mangelfull slik at det er vanskelig å forutsi i en konsekvensutredning hva som vil være yttergrenser for opplevelse av ulike typer støy. NVE og miljødirektoratet ønsker undersøkelser med erfaringer fra eksisterende vindkraftverk for å fremskaffe mer kunnskap (NVE).

I oppstartsmøtet 04.04.2025 stilte kommunen krav om at det utarbeides en egen støyrappport som del av planarbeidet (dersom kommunestyret nå vedtar å gå videre med planinitiativet). Aneo opplyste i møtet at det kan bli aktuelt med kompensasjonsordninger for beboere som utsettes for støy over akseptabelt nivå.

Synlighet

Etablering av vindkraftverk i Veglofjellet vil medføre høy grad av visuell eksponering, både innenfor nærområdet og fra lavere liggende deler av kommunen. På grunn av topografien og fjellets åpne karakter vil vindturbiner kunne være synlige over store avstander, herunder fra bebyggelse, viktige ferdselsårer og områder brukt til friluftsliv.

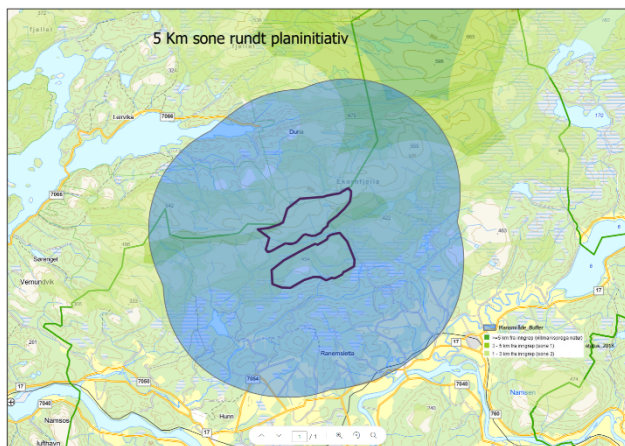
For å gi en foreløpig vurdering av mulig visuell påvirkning har kommunen utarbeidet en foreløpig kartbasert illustrasjon, der vindturbiner er plassert på antatt aktuell posisjon innenfor planområdet. Plasseringen er utelukkende ment som et illustrativt verktøy og representerer ikke forslag til konkret eller fremtidig plassering av turbiner. [Klikk her for å åpne kartet.](#)

Reindrift

Når det gjelder reindrift, fremgår det fra planinitiativet at samiske interesser er sterkt berørt. Reindriften er en bærebjelke for samisk språk, kultur og samfunnsliv. Norske myndigheter har et ansvar for å sikre samiske rettigheter, blant annet gjennom Grunnloven § 108, Reindriftsloven §63 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, som gir urfolk særskilt vern.

Tiltak som medfører samlet belastning som vesentlig skader reindriften, skal i henhold til lovverket vike for urfolks rettigheter. Også nyere rettspraksis, som Fosen-dommen og omgjøringsvedtaket for Kalvvatnan vindkraftverk, har slått fast viktigheten av samlet belastning over tid.

Forskning viser at rein unngår områder nær vindturbiner, endrer trekkemønster, opplever stressreaksjoner ved støy, bevegelse og skyggekast fra rotorblader, og krever ekstra arbeidsinnsats fra reineiere. Undersøkelser fra Berlevåg har vist at reinen her har endret adferd inntil en avstand på 5-6 km fra kraftverksområdet (Svein Morten Eilertsen, NIBIO). I områdene til Roan vindkraftverk ble beitebruken redusert med opptil 50 % innenfor 5-15 km avstand til vindkraftverket (Statsforvalteren i Trøndelag). En mulig influenssone på 5 km for påvirkning av reindriften ut fra planinitiativet i denne saken kan illustreres i følgende kartutsnitt, som administrasjonen har laget som en illustrasjon:

Under konsultasjonsmøtet i forbindelse med revisjon av *kommuneplanens arealdel (KPA)*, opplyste reindriftseierne selv at reindriften i Overhalla benytter vinterbeiteområdene mer intensivt enn det som framkommer av eksisterende beitekart. Dette innebærer at den faktiske bruken i dagens situasjon ikke er fullt ut fremstilt gjennom kartgrunnlaget. For øvrig har samene beiterett i all utmark.

For Overhalla sin del vil dette si en risiko for at store deler av området sør for Almdalen blir berørt.

Et eventuelt vindkraftverk i området kommer i tillegg til andre eksisterende utfordringer for reindriftsnæringen. Reindriftssamer rapporterer årlige tap av rein på grunn av rovdyr som jerv og gaupe. Nordfjellet ligger innenfor et prioritert forvaltningsområde for gaupe, noe som innebærer at det stilles strenge krav til dokumentasjon, blant annet i form av kadaverfunn, før skadefelling kan tillates. Ferdsløp i beiteområdene gir også utfordring for samene i forbindelse med tilsyn, samling og flytting av dyr.

Etter initiativ fra Åarjel Njaarke sijte (Vestre Namdal reinbeitedistrikt) v/Lars Toven ble det 5.5.2025 gjennomført et møte med administrasjonen i kommunen om planinitiativet og mulig videre prosess. Det vises til vedlagte referat. Reineierne er tydelige på at planinitiativet vil føre til vesentlige negative konsekvenser for reindrifta og at prosessen må stoppes snarest.

Samiske kulturminner

Som del av konsekvensutredningen etter plan- og bygningsloven § 4-3 skal tiltakets virkninger for kulturminner vurderes. Dette omfatter både nasjonale og regionale kulturminner, inkludert samiske kulturminner. Samiske kulturminner er automatisk fredet etter kulturminneloven, og eventuelle tiltak som kan berøre slike verdier vil kreve særskilte vurderinger og nødvendige tillatelser fra ansvarlige myndigheter.

Ved en eventuell videre planprosess vil det være behov for kartlegging og dokumentasjon av kulturminneverdier i planområdet, og samiske interesser skal involveres gjennom konsultasjoner i tråd med gjeldende regelverk. Utredningene skal vurdere eventuelle konsekvenser for kulturminner samlet sett, som en integrert del av planprosessen.

Naturreservater

Naturreservatene Alm- og Ekorndalen og Lødding grenser til planinitiativet over en lengde på 3,2 km i luftlinje. Verneområdene kommer med sin nærhet til vindkraftverket innenfor influensområdet for de nevnte effektene og risikofaktorene.

Formålet med vernet er ifølge verneforskriftene å verne store områder med gammel, variert og lite påvirket skog som inneholder truet og nær truet natur med blant annet boreal regnskog (kystbarskog). Med sin variasjon i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser, særlig knyttet til naturskog under naturlig dynamikk, bekkedaler og bekkekløft og sitt store areal, har områdene særlig betydning for biologisk mangfold. Områdene representerer en spesiell type natur med særskilt naturvitenskaplig betydning (delvis sitert fra forskriftene).

Avslutningsvis sier formålsparagrafene: *«Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.»*

Store sammenhengende naturområder med uberørt preg

På nasjonalt nivå finnes målsetninger om utbygging av fornybar energi for å redusere klimagassutslipp, samtidig som bevaring av store sammenhengende, uberørte naturområder er definert som en av 22 indikatorer for nasjonal måloppnåelse innen naturmangfold.

Begrepet «store sammenhengende områder med uberørt preg» viser til arealer som ligger mer enn én kilometer fra tyngre tekniske inngrep, slik som veier, kraftlinjer og annen infrastruktur. I Overhalla kommune finnes et slikt område i fjellandskapet nord for Namsen. Dette området strekker seg sammenhengende inn i betydelige deler av både Namsos og Høylandet kommuner. Det som gjør dette området særlig bemerkelsesverdig, er at det danner en ubrutt

landskapskorridor fra kyst- og kystnære områder til høyfjell, og dermed representerer en stor variasjon i naturtyper og økologiske forhold.

Det planlagte vindkraftverket er i hovedsak lokalisert innenfor en sone som ligger én kilometer fra eksisterende tekniske inngrep, hvor disse i hovedsak består av skogsbilveier og traktorveier. Store deler av planområdet, inkludert en buffersone på én kilometer rundt selve reguleringsgrensen, vil dermed miste sin status som del av et større sammenhengende område med uberørt preg, og i stedet bli klassifisert som inngrepsnært. Som følge av dette vil også de ytre sonene for grad av uberørthet forskyves, og arealene innenfor både 3–5 km og mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep vil bli redusert.

Friluftsliv

Veglofjellet inngår i det kartlagte friluftsområdet «Nordfjella», som er klassifisert som svært viktig med liten grad av tilrettelegging. Det foreligger imidlertid begrenset dokumentasjon på faktisk bruk av området til friluftsmål. Områdets beliggenhet, med betydelig avstand til bilvei og øvrig infrastruktur, medfører redusert tilgjengelighet og lav brukerfrekvens. På barmark er områdene tilgjengelige via eksisterende traktorvei, blant annet fra Vannebo og fra Litl-Amdal ved Gammelstua barnehage. Om vinteren finnes det flere muligheter for dagsturer inn i området på ski.

Hytter, grunneiere og naboer

Planområdet ligger i nærhet til flere eksisterende fritidshytter, anslått i planinitiativet til mellom 21 og 23 enheter. Disse eiendommene vil kunne påvirkes av både anleggsfasen og driften av vindkraftverket, særlig i form av økt støy, visuell eksponering, skyggekast, iskast og generelt forringet naturopplevelse.

Det finnes i dag ingen anledning til å legge ferdselsforbud og bruksforbud. Hytteeiere og brukere av nærområdene vil derfor måtte forholde seg til de endringene som vindkraftanlegget medfører, uten at det kan legges særskilte restriksjoner for å skjerme dem mot ulemper. Fra tiltakshavere kan kompensierende tiltak eksempelvis handle om økonomisk kompensasjon for ulemper, eventuelt tilbud om utkjøp for de mest berørte. Slike forhold vil måtte avklares i en eventuell videre prosess.

Eventuelle konsekvenser for eiendomsforhold, rettigheter til bruk, erstatning og kompensasjon vil måtte avklares i separate prosesser dersom planarbeidet tillates igangsatt.

Grunneiere:

En utbygging av området kan bidra til et styrket økonomisk grunnlag for grunneierne. Aneo opplyser at de har kommet til enighet om avtaler med berørte grunneiere innenfor det inntegnede planområdet. Kommunen er ikke kjent med innholdet i disse avtalene.

Utenfor det foreløpig definerte planområdet i planinitiativet er det andre grunneiere som kan bli berørt av eksempelvis atkomstveg og som det så langt ikke er inngått avtaler med.

Levetid, nedmontering og tilbakeføring

Vindturbiner har en anslått levetid på om lag 30 år, som sannsynligvis også vil være varigheten på en eventuell konsesjon. Når konsesjonsperioden utløper, skal vindturbinene demonteres, og området skal tilbakeføres til mest mulig opprinnelig tilstand dersom konsesjonen ikke fornyes. Fullstendig tilbakeføring til naturtilstand er imidlertid utfordrende. Grunnarbeider, sprengninger og bygging av tilkomstveier vil ha påført terrenget varige fysiske endringer som ikke enkelt kan reverseres.

I forbindelse med demontering kan de fleste komponentene i vindturbinene i dag resirkuleres, som tårn i stål og maskinhus. Imidlertid representerer turbinbladene, som er laget av plastmaterialer og kompositt, per i dag en utfordring.

Samlet innebærer avvikling av et vindkraftverk betydelige praktiske og miljømessige utfordringer, og tiltak for å redusere langtidseffekter må vurderes nøye både i konsesjonsprosessen og i eventuell reguleringsplan.

Økonomiske forhold

Ved en eventuell etablering av vindkraftverket på Veglofjellet vil det kunne gi kommunen inntekter i hovedsak knyttet til to ordninger. Kommunen vil motta en **produksjonsavgift** på 2,3 øre per kilowattime (kWh) produsert strøm, i tråd med gjeldende statlige bestemmelser. I tillegg vil anlegget ilegges **eiendomsskatt**, der skatten beregnes til 7 promille av investeringskostnaden.

Tiltakshaver Aneo har oversendt beregninger over forventede inntekter til kommunen ved ulike produksjonsnivåer, jf. vedlagte presentasjon fra Aneo. Basert på et anlegg på om lag 120–150 MW installert effekt, vil dette kunne gi årlige inntekter opp mot +/- ca. 20 mill. kr. i form av produksjonsavgift og eiendomsskatt. Det må likevel understrekes at inntektsnivået vil avhenge av faktisk produksjon og avskrivninger over tid.

I Aneos vedlagte presentasjon har de beregnet at kommunen kan oppnå ca. 17 mill. kr. årlig (eiendomsskatt og produksjonsavgift) ved 20 turbiner, ca. 23 mill. kr. ved 23 turbiner og ca. 25 mill. kr. ved 25 turbiner. Av dette vil eiendomsskatten representere ca. 11-13 mill. kr. mens produksjonsavgiften representerer ca. 7-12 mill. kr. ut fra antall turbiner/produksjon.

Videre opplyser Aneo at omtrent 90 prosent av de totale investeringskostnadene er knyttet til anlegg som vil omfattes av konsesjonsplikten, herunder etablering av vindturbinene, driftssystemer og nødvendig kraftlinjeinfrastruktur. Dette gir grunnlag for beregning av skatte- og avgiftsgrunnlaget.

Det er også orientert om at lokale forhold, herunder reindriftsinteressene som blir berørt av tiltaket, vil kunne motta økonomisk kompensasjon. Estimert kompensasjonsnivå er i størrelsesorden 14-20 000 kroner per vindturbin per år, men endelige ordninger vil måtte avklares gjennom videre forhandlinger og avtaler.

Næringsliv

I anleggsfasen kan det oppstå etterspørsel etter varer og tjenester innen transport, entreprenørvirksomhet, overnatting og leveranser av tekniske tjenester, som potensielt kan gi økt aktivitet for lokale aktører. På lengre sikt vil det også kunne være muligheter knyttet til drift og vedlikehold av anlegget, samt behov for kompetanse og leveranser innen elektro, service og logistikk. Det må imidlertid presiseres at det foreløpig ikke foreligger konkrete avtaler eller forpliktelser mellom tiltakshaver og lokalt næringsliv.

Innspill

I forbindelse med planinitiativet har kommunen mottatt en rekke innspill fra privatpersoner, grunneiere, nabokommune og interessegrupper. Hovedpunktene i disse er som følger:

DNT Nord-Trøndelag (Namdal turlag) uttrykker mostand mot planene og mener at naturtap er irreversibelt, at friluftslivet, artsmangfoldet og naturopplevelsene Overhalla byr på må tas vare på. Namdal Turlag sier derfor klart og tydelig at naturen og friluftslivet må komme først.

Grunneiere i Veglofjellet og Ekornfjellet uttrykker støtte til vindkraftprosjektet. De viser til at vindkraft kan bidra til økonomisk trygghet og rekruttering i landbruket, og at de har hatt en positiv dialog med tiltakshaver Aneo. De opplever bruken av området til friluftsliv som begrenset og mener flere innbyggers støtte til prosjektet ikke har kommet like tydelig frem som motstand. De etterlyser en konsekvensutredning for å sikre at beslutninger tas på et faktabasert grunnlag.

Ivar Lund peker på at området er en viktig trekkei for fugler, spesielt gress og traner, og advarer mot risiko for kollisjoner mellom fugler og vindturbiner. Han ber om at dette utredes særskilt.

Kristina Hollenreiner, bosatt i Namsos, uttrykker sterk motstand mot planene og mener de vil innebære ødeleggende inngrep i natur og nærmiljø. Hun kritiserer prosessen for manglende åpenhet, og hevder at lokalbefolkningen i Namsos ikke har blitt involvert eller informert. Hun etterlyser offentlig høring og bred involvering av berørte parter.

Namsos kommune ber om å bli inkludert i prosessen som høringspart, og understreker viktigheten av å sikre god medvirkning gjennom blant annet folkemøter, særmøter og konsultasjoner. Kommunen påpeker at dagens beregningsmetoder for støy fra vindkraftverk har mangler, og ber om at dette tas med i vurderingen.

Steinar Lian fremhever betydningen av bolyst og friluftsopplevelser i kommunen, og advarer mot at en vindpark kan redusere attraktiviteten og bosettingen i området. Han mener naturinngrepene er irreversible, og at eventuell økonomisk gevinst er usikker og kortsiktig.

Verena Hollenreiner uttrykker bekymring for helsemessige, sosiale og økonomiske konsekvenser av vindkraftutbygging. Hun understreker familiens tilknytning til området og frykter at verdier og livskvalitet vil gå tapt. Hun kritiserer lukkede møter mellom Aneo og partiene, og etterlyser mer åpenhet i prosessen.

Willy Knutsen stiller spørsmål ved den reelle verdien av økonomiske kompensasjoner fra vindkraftverk og peker på permanente naturinngrep som følge av utbyggingen. Han fremhever at flere hytter og boliger kan tape verdi, og at dette også kan svekke skatteinntektene til kommunen.

Nordfjellets venner og samarbeidende parter, inkludert berørte reieiere og lag og foreninger i Botnan, har levert et omfattende innspill med oppfordring om at planinitiativet avvises tidlig. De mener prosjektet bryter med flere lokale og nasjonale vedtak, og at en utredning vil være unødvendig da konsekvensene allerede er godt dokumentert. De viser til at en utbygging vil true sørsamisk reindrift, føre til alvorlige naturinngrep og svekke naturmangfoldet, friluftslivet og bolysten i kommunen. Området beskrives som inngrepsfritt og viktig for både rekreasjon og samisk kultur. Det advares også mot forurensning, tap av eiendomsverdier og skade på nasjonalt laksevassdrag. Innspillet fremhever stor lokal motstand og peker på alternative løsninger for energiproduksjon, blant annet gjennom oppgradering av eksisterende vannkraft og bruk av biogass.

Åarjel Njaarke sijte (Vestre Namdal reinbeitedistrikt) påpeker at vindkraftverk i Overhalla bryter med FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter etter artikkel 27, Grunnloven §108, Reindriftsloven §63, regionale og lokale planer/ vedtak for arealbruket i Overhalla kommune. Vedlegg om samisk historie og reindrift dokumenterer en lang og omfattende bruk av området til reindrift og understreker at store deler av kommunen er vinterbeiteområder for rein. Dokumentet redegjør for reindriftenes rettsvern og viser til nasjonale og internasjonale forpliktelser knyttet til vern av samisk kultur, språk og levemåte.

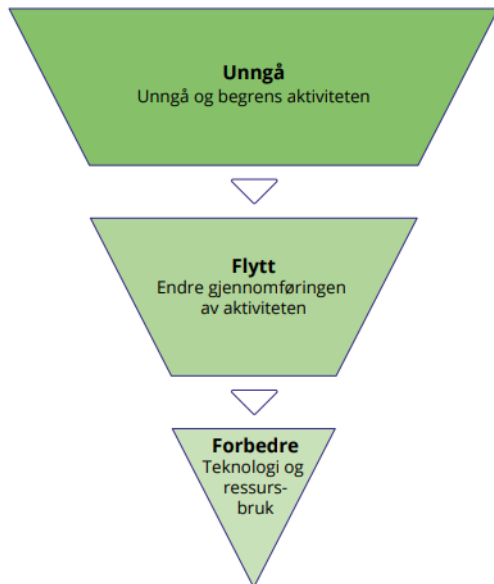
Namdal Turlag, Den Norske Turistforening er sterkt imot vindkraftplanene og mener hensynet til urørt natur og friluftsliv må gå foran ny kraftutbygging. Det vektlegges at naturtap er irreversibelt og ber kommunen prioritere smartere energibruk fremfor videre utbygging.

Vurdering

I en helhetlig vurdering av om planinitiativet bør føre til en videre planprosess eller ikke, kan en både vurdere de lokale, direkte følgene av en utbygging av vindkraftverk (som nevnt ovenfor) og man kan i tillegg vurdere hvilken rolle et slikt vindkraftverk kan ha i det samlede energisystemet i samfunnet.

Formålet med et vindkraftverk er å produsere fornybar energi. Behovet for energi i samfunnet er sterkt økende, både som følge av den pågående overgangen fra fossile energikilder til fornybare energikilder for å løse klimakrisen (elektrifisering, «det grønne skiftet» mv) og som følge av andre utviklingstrekk i samfunnet, herunder det sterkt økende energibehovet knyttet til datasenter/datakraft.

Nasjonale klimamål tilsier omtrent en halvering i klimagassutslipp fram til 2030 og en videre reduksjon til nesten nullutslipp (90-95%) mot 2050. Dette innebærer en rask omstilling bort fra fossile energikilder og overgang til fornybare kilder. Ut fra det voldsomme omfanget av denne omstillingen og hvor fort omstillingen må skje, er det åpenbart at det ikke vil være tilstrekkelig å bare satse på å produsere mer fornybar energi. Det må også til en langt strammere prioritering og styring av hva vi skal bruke den fornybare energien til, og det er nødvendig med en betydelig energieffektivisering innenfor alle sektorer. Å unngå unødig energiforbruk må være første bud på veien mot nullutslippssamfunnet. Dette er i tråd med det anbefalte UFF-rammeverket til tiltak (Unngå – Flytt – Forbedre) i [Klimautvalget 2050 sin rapport \(2023\)](#):

Tiltak for å unngå energibruk (i dette tilfellet) har da høyest prioritet, og bør være utgangspunktet for alle vurderinger.

Behovet for slike prioriteringer i kraftmarkedet er blitt tydeligere de siste to-tre årene, i tråd med utviklingen i etableringer av ulike typer datasentre i landet. Noe er knyttet til utvinning av kryptovaluta, noe til sosiale media (TikTok mv), Google, osv. Datasentre har svært store og kraftig økende energibehov. Totalt er det nå på landsbasis mottatt forespørsler fra datasentre om å få tilgang på 9829 MW (megawatt), noe som tilsvarer et årsforbruk på 86,1 TWh (terawattimer). Dette er over dobbelt så mye som strømforbruket til alle norske husholdninger (39 TWh i 2024). (Stavanger Aftenblad 01.05.2025).

Energibehovet til datasentre handler i det alt vesentlige ikke om «det grønne skiftet»/elektrifisering av samfunnet, men er i stor grad knyttet til de nye mulighetene som datateknologit utviklingen gir (krypto, kunstig intelligens, sosiale media mv). Tvert imot vil energibehovet til kommende datasentre konkurrere med energibehovet til den nødvendige videre elektrifiseringen av transport, industri mv. og vil slik sett gjøre «det grønne skiftet» vanskeligere å få til. Dette ser vi allerede eksempler på.

Spørsmålet blir da hvor all strømmen til å dekke det nye energibehovet skal komme fra – og hva skal vi bruke den fornybare energiproduksjonen (som vindkraft) til.

Vi har i dag et energisystem hvor det i realiteten ikke finnes mekanismer for prioritering/styring av hvilke strømbehov som skal få benytte seg av den knappe ressursen som energi er. Enhver virksomhet som kan presentere et prosjekt som tilfredsstillende modenhetskriteriene til Statnett/nettleverandørene, vil komme inn i køen for å bli tildelt kraft.

I tillegg har vi en konsesjonskraftordning i dag hvor kommunene som har rett på konsesjonskraft bare får økonomisk uttelling for konsesjonskrafta dersom strøm tilsvarende konsesjonskrafta forbrukes i egen kommune. Det gjør at mindre kommuner med konsesjonskraft får et sterkt insentiv til å finne tiltak som kraftig øker strømforbruket i egen kommune (kraftkrevende virksomheter). I Namdalen har vi nå to små kommuner hvor dette er tilfelle, og hvor det er etablert/planlegges etablert datasentervirksomhet som har utvinning av kryptovaluta som hovedformål. Som eksempel er selskapet Exanorth etablert på Namsskogan de siste årene og har nylig fått tillatelse fra nettselskapet til å øke produksjonen fra 40 MW til 110 MW, noe som tilsvarer et årlig strømforbruk på 963 GWh, altså nesten 1 TWh (terawattimer). Dette er samtidig ca 10 % av samlet strømbehov i Trøndelag. Exanorth sitt strømforbruk vil med det også utgjøre mer enn samlet årsproduksjon ved Tunnsjødal kraftverk. I Røyrvik kommune er det nå tilsvarende planer som i Namsskogan. Tydal kommune er en annen kommune i samme situasjon. Samlet kan dermed kryptovirksomheten i disse tre kommunene stå for omtrent en tredjedel av samlet strømforbruk i Trøndelag. Dette vil naturlig nok både kunne påvirke strømprisen i regionen og øvrige aktørers tilgang på mer kraft.

Konsesjonskraftsystemet burde åpenbart vært endret slik at de berørte kommunene får den økonomiske kompensasjonen de har rett på, uavhengig av egen kommunes strømforbruk. Dette har formannskapet i Overhalla og flere av namdalskommunene nylig gitt som innspill til Trøndelag fylkeskommunes kommende energistrategi.

Bare denne virksomheten på Namsskogan (Exanorth) vil dermed bruke omtrent det dobbelte med strøm som det et eventuelt vindkraftverk i Overhalla kan produsere, og med et formål (krypto) som i all hovedsak ikke kan sies å tjene storsamfunnets behov. Dette er et stort paradoks og gjør det igjen naturlig å stille spørsmålet: Hva skal vi prioritere å bruke den knappe ressursen fornybar energi til? Det å bygge ut vindkraftverk i uberørt natur for å dekke opp for et stort strømforbruk til utvinning av kryptovaluta, synes ikke som en fornuftig vurdering – om man tar et overordnet utgangspunkt i at vi har en klima- og naturkrise som krever rask omstilling og hvor andre aktører som reindrift m.v. kan bli sterkt skadelidende.

I vår region/Trøndelag er det for tida et såpass lavt nivå på strømprisen at det for NTE er et åpent spørsmål om de klarer å forsvare nye investeringer i mer vannkraft. Det oppgis også lav lønnsomhet for tida i satsing på energieffektivisering og solenergi, blant annet knyttet til innføringen av strømstøtte som gjør det mindre lønnsomt å gjøre tiltak for energieffektivisering og solkraftproduksjon. På nasjonalt nivå er det kartlagt et betydelig potensial for både energieffektivisering og solenergiproduksjon. Det er imidlertid ikke kommet nasjonale tiltak og virkemidler som i nær framtid gjør det realistisk å oppnå den energieffektiviseringen og solenergiproduksjonen som man har satt mål for de kommende årene.

For vindkraft er det imidlertid lønnsomhet nok til at det er relativ stor interesse, slik som Aneos planinitiativ indikerer. Vi har dermed et prisnivå på strøm for tida som favoriserer vindkraft, og legger dermed et visst press på å forbruke uberørt natur til slikt formål. Kraftprisen har dermed stor betydning for hvilke energikilder som velges framover og hvilket energibehov vi vil ha.

Klimautvalget 2050 anbefaler generelt at kraftprisene må reflektere at kraft er en knapp ressurs for å gi insentiver til å begrense bruken av kraft. De anbefaler samtidig at staten bistår husholdninger som har problemer med å håndtere høye og ustabile priser, men ikke på en slik måte at insentivet til effektiv energibruk og energisparing reduseres. Dagens strømstøtteordning er ikke i tråd med dette. Forslaget om en ny ordning kjent som «Norgespris» har også svakheter ved at den fjerner mye av motivasjonen til å investere i energisparing og egenproduksjon av strøm (solenergi), samt gir mest støtte til dem som har høyest inntekt og formue.

NVE har nylig publisert en [rapport](#) med analyse av tilstanden i kraftsystemet framover. Der konkluderer NVE med at vi neppe går mot et kraftunderskudd i et normalår. De skriver:

«Et stort kraftoverskudd i Norge ga nettoeksport av kraft på nesten 18 TWh gjennom året. I 2024 hadde Norge et kraftforbruk på 137 TWh, det høyeste forbruket siden 2021. Vi forventer at forbruket vil fortsette å øke de neste fem årene. Vi forventer at elektrifisering av transportsektoren og petroleumssektoren og flere datasentre vil drive hoveddelen av forbruksveksten. Flere av planene for batterifabrikker og hydrogenproduksjon er i det siste blitt utsatt, nedskalert eller avlyst. Dette bidrar til at anslaget for veksten i kraftforbruket nå er justert ned. Det er stor usikkerhet knyttet til utviklingen i kraftforbruket.

Vi anslår at den norske kraftproduksjonen vil øke med om lag 4 TWh fram mot 2029. Vi forventer størst vekst i vann- og solkraftproduksjon, mens vindkraftproduksjonen er ventet å holde seg stabil. Regjeringen har satt et mål om at strømforbruk i bygg skal reduseres med 10 TWh i perioden

mellom 2015 og 2030. Ifølge våre framskrivninger vil vi med dagens virkemiddelbruk være rundt 6 TWh unna å nå regjeringens strømsparemål for bygg i 2030. Selv om solkraft vokser forventer vi å være omtrent 6 TWh unna Stortingets ambisjon om 8 TWh solkraft i 2030.»

Dette gir et bakteppe om kraftsystemet som er relevant for å vurdere behovet for vindkraftverk i Overhalla.

Reindrift

I kommuneplanens samfunnsdel er følgende målsetting vedtatt: **«Vi skal ta hensyn til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.»**

Utbygging av vindkraftverk i områder brukt til reindrift kan sees som en forverring av en allerede presset situasjon for samene. Når rovdyrpresset er høyt og beiteområdene i tillegg blir forstyrret av inngrep og menneskelig ferdsel, reduseres muligheten for en bærekraftig og stabil reindrift. Kravene for å få skadefellingstillatelse på gaupe kan oppleves som urimelig strenge i praksis, særlig når kadaverfunn er vanskelig å dokumentere i ulendt terreng. Dette kan føre til at samiske interesser ikke blir godt nok ivaretatt i forvaltningsprosesser.

Reineier Lars Toven har all sin rein på vinterbeite i områdene sør for Almdalen. Store deler av dette området vil med bakgrunn i erfaringer fra andre kraftverk med stor sannsynlighet bli berørt av planinitiativet, slik at han må finne supplerende områder til reinen. Han kan flytte deler av flokken sin til Salfjellet, nord for Almdalen. Her er området i bruk hele året av andre reineiere. Flytting vil derfor bety økt beitepress med fare for overbeiting. Videre gir det merarbeid ved at flokkene må skilles i forbindelse med flytting til sommerbeite. Disse ulempene kommer i tillegg til belastninger som reindriften har fra før.

Det er nødvendig å vurdere om planinitiativet vil medføre så store konsekvenser for de som lever av reindriften i dette området at det vil kunne medføre brudd på Folkerettskonvensjonen artikkel SP 27. Fosendommen fastslår at SP 27 *«ikke åpner for en forholdsmessighetsvurdering hvor andre samfunnsinteresser veies mot minoritetens interesser»* når summen av negativ påvirkning over tid fører til *«vesentlige negative konsekvenser for muligheten til kulturutøvelse»*. Dette må sees i sammenheng med at reindriften er regnet som bærebjelken i samenes kulturutøvelse.

Samiske kulturminner

Samenes bruk av arealene i kommunen gjennom historien tilsier et stort omfang av kulturminner i planområdet. På bakgrunn av dette vurderes det som sannsynlig at det finnes uregistrerte samiske kulturminner som kan bli berørt av tiltaket. Dersom kommunestyret skulle vedta å gå videre med planprosessen, anbefales det derfor at det gjennomføres supplerende kartlegging i samarbeid med relevante kulturminnemyndigheter før det fattes videre vedtak. Videre bør det i såfall vurderes justeringer i trasévalg eller tiltakets omfang for å redusere mulige negative konsekvenser for kulturhistoriske verdier. Konsultasjoner med samiske interesser må gjennomføres i henhold til gjeldende regelverk, og sikre reell medvirkning i planprosessen.

Store sammenhengende naturområder med uberørt preg

Utbygging av vindkraftverket vil medføre en betydelig reduksjon i arealets karakter som del av et større sammenhengende naturområde med uberørt preg. Området nord for Namsen representerer i dag en ubrutt landskapskorridor fra kyst til høyfjell, og vurderes å ha særlig verdi på grunn av sin variasjon i naturtyper og økologiske forhold. Inngrepene som følger av planlagt utbygging vil bidra til å fragmentere dette landskapet, og føre til at store deler av området klassifiseres som

inngrepsnært. Dette innebærer også at arealer med høy grad av opplevd uberørthet vil bli redusert, noe som vurderes å ha negativ betydning i lys av nasjonale mål for bevaring av naturmangfold.

Samlet sett vurderes tiltaket å kunne ha en negativ effekt både på økologisk sammenheng mellom naturområder og på indikatorer som er relevante for nasjonal naturforvaltning.

Det vises her også til Overhalla kommunes [temaplan for naturmangfold](#) som kommunestyret nylig vedtok.

Friluftsliv

Veglofjellet har friluftsmessig verdi knyttet til sin klassifisering som et svært viktig og tilnærmet uberørt fjellområde. Selv om området har lav brukerfrekvens i dag, kan den urørte karakteren og beliggenheten langt fra infrastruktur gjøre området attraktivt for enkelte brukergrupper som søker stille og lite tilrettelagte naturoplevelser.

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Det er nylig vedtatt nye statlige planretningslinjer som også berører denne saken, og som kommunene skal legge til grunn for planleggingen. I pkt. 3.8 står følgende om reindrift og samisk utmarksbruk:

«Muligheten for å bygge innenfor og i tilknytning til eksisterende bebyggelse bør utnyttes før det vurderes å ta i bruk reindriftenes særverdiområder til utbyggingsformål. Innenfor det samiske reinbeiteområdet skal det tas hensyn til reindriftenes bruk av arealene. Ved planlegging av utbygging innenfor det samiske reinbeiteområdet skal konsekvenser for reindriften kartlegges og vurderes. Naturgrunnlaget for samisk reindrift og utmarksbruk skal sikres samtidig med hensynet til øvrig utvikling av samfunnet.»

I pkt. 3.10 står følgende om klima, naturmangfold og friluftsliv:

«Det skal tas hensyn til viktige arealer for friluftsliv og naturmangfold, samt karbonrike arealer, slik at disse arealenes kvalitet og evne til økosystemtjenester, karbonlagring og klimatilpasning opprettholdes. Muligheten for å bygge innenfor eller i tilknytning til eksisterende byggeområde skal kartlegges og utnyttes før det vurderes å ta i bruk områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftslivformål samt reindrift (LNFR-områder) og grøntområder til utbyggingsformål. Planlegging skal bidra til å nå målet om å redusere nedbygging av særlig viktige naturarealer.»

Hytter, grunneier og naboer

Det planlagte vindkraftverket kan medføre ulemper for eiere og brukere av nærliggende fritidsboliger, særlig knyttet til visuell eksponering, støy, skyggekast og iskast. Selv om det ikke finnes hjemmel for ferdsels- eller bruksforbud i området, kan slike forhold oppleves som belastende for enkelte brukere og påvirke naturoplevelsen. Samtidig vurderes det at tiltaket kan gi positive økonomiske effekter for berørte grunneiere, særlig ved å gi mulighet for inntekter knyttet til arealer som i dag har lav alternativ verdi. I lys av utfordringer i landbruksnæringen, som høye investeringskostnader og presset økonomi, kan dette bidra til å styrke driftsgrunnlaget. Det forutsettes at spørsmål om rettigheter, avtaler og kompensasjon håndteres i tråd med gjeldende regelverk.

Økonomiske forhold

Planprosessen er foreslått samordnet etter både energiloven og plan- og bygningsloven. Det ble avholdt oppstartsmøte mellom kommunen, tiltakshaver Aneo og NVE den 4. april 2025.

Tiltakshaver har påtatt seg ansvaret for utarbeidelse og finansiering av planprogram, konsekvensutredning og nødvendige plandokumenter i henhold til NVEs veiledere.

Kommunedirektøren ser at etablering av et vindkraftanlegg kan gi kommunen betydelige økonomiske inntekter av stor betydning over tid. Aneo har tidligere skissert en mulig fremdriftsplan som tilsier at et vindkraftanlegg kan stå ferdig tidlig på 2030-tallet.

Overhalla kommune er i dag i en svært krevende økonomisk situasjon med en vesentlig ubalanse i drifta. De inntektsnivåer som Aneo skisserer som mulig ved utbygging 8+/- 20 mill. kr. pr år), vil dermed kunne bringe kommuneøkonomien inn i et langsiktig mer bærekraftig spor.

Så vil det uansett være nødvendig for kommunen å gjenskape en mer balansert drift flere år før et eventuelt vindkraftverk kan stå klart og generere inntekter til kommunen, ettersom vår oppsparte bufferkapital/fondsmidler innen da vil være oppbrukt om vi ikke får snudd utviklingen.

Å sørge for at kommunene har en bærekraftig økonomi er både et statlig ansvar og et ansvar for den enkelte kommune. Det kan etter kommunedirektørens syn ikke være slik at kommunene må gjennomføre store naturinngrep for å kunne finansiere de kommunale tjenestene. Da kan det oppfattes noe paradoksalt at staten både setter strenge føringer og mål for kommunal planlegging, arealbruk og naturmangfold, samtidig som det innføres inntektsordninger som gir kommuner vesentlige insentiver til å stille store naturområder til disposisjon for inngrep.

Inntektsvurderingene må sees i sammenheng med øvrige konsekvenser av tiltaket.

Næringsliv

For kommunen vil det være viktig at eventuelle utbyggingsprosjekter legges til rette på en måte som gir lokal verdiskaping og langsiktige ringvirkninger, i tråd med kommunens overordnede mål om bærekraftig næringsutvikling.

Oppsummering – konklusjon

I en samlet avveining mellom positive faktorer og negative faktorer for å vurdere om planinitiativet bør tas videre inn i en planprosess, anser kommunedirektøren at det primært er økonomi (for tiltakshaver, kommune, grunneiere og delvis lokalt næringsliv) som utgjør det positive. I dette er det i all hovedsak virkningen for kommuneøkonomien som kan sies å være av en mer vesentlig samfunnsmessig betydning.

Alle øvrige vesentlige forhold i saken vil etter kommunedirektørens syn være negative i vurderingen av et vindkraftverk som beskrevet i planinitiativet.

Som beskrevet ovenfor om det samlede kraftsystemet, er det ikke åpenbart at en isolert satsing på vindkraftverk vil spille noen vesentlig rolle i det store omstillingen til lavutslippssamfunnet som vi står overfor. Det er store svakheter i kraftsystemet med manglende mekanismer for prioritering og styring av krafttilgang til kraftkrevende formål, noe som må løses først (jfr. UFF-rammeverket beskrevet ovenfor). Det samme gjelder konsesjonskraftsystemet, som beskrevet ovenfor. I tillegg er det nødvendig å få på plass strømstøtteløsninger som ikke reduserer motivasjonen til energisparing og solenergi-produksjon. Det må her også på plass virkemidler som stimulerer til nødvendig omstilling i det videre arbeidet med energisparing og solenergi-produksjon. Videre er det ikke åpenbart at det blir kraftunderskudd i normalår, jfr. NVE sine analyser. Muligheter for utveksling med naboland gjør ellers at man kan unngå å måtte løse effekttopper i strømbehovet ved å måtte

bygge ut vindkraft i uberørt natur. Der er dermed mye som kan gjøres uten vindkraftverk som i denne saken. På lengre sikt er det ellers et åpent spørsmål om kjernekraft vil få en større rolle i kraftsystemet, enten gjennom anlegg her til lands eller i samarbeid med naboland, selv om kjernekraft ser ut til å kreve en langt høyere strømpris for å være lønnsom.

Som utgangspunkt anser kommunedirektøren at det er tilstrekkelig å legge til grunn i konklusjonen de betydelige negative innvirkningene et vindkraftverk vil ha for reindrifta i området. En kunne ha antatt at en tidlig vurdering hos tiltakshaver ville medført at prosjektet ble lagt bort ut fra hensynet til reindrifta alene. Tiltakshaver har vært kjent med at påvirkningen på reindrift ville stå sentralt i saken, og man har fått tydelig negativ tilbakemelding fra reindrifta før planinitiativet ble oversendt kommunen. Hensynet til reindrifta i denne saken er etter kommunedirektørens syn grunnleggende, og burde allerede i utgangspunktet tilsi at tidlige prosjektplaner ble lagt bort.

Som nevnt innledningsvis i saken er det en lang rekke momenter og spørsmål som kan legges til grunn for en vurdering av planinitiativet. Enkelte forhold vil være av overordnet og mer prinsipiell karakter, mens andre forhold blir på mer detaljert og spesifikt nivå. Denne saksutredningen tar ikke sikte på å kunne besvare alle eventuelle spørsmål og uklarheter. Det krever i såfall en videre planprosess med konsekvensutredning m.v., noe som vil være et omfattende arbeid over lengre tid. Etter kommunedirektørens syn har man likevel et tilstrekkelig grunnlag til å kunne ta stilling til om planinitiativet bør videreføres i en planprosess eller om planinitiativet bør stoppes nå.

En må naturlig nok vurdere om det er sentrale uavklarte spørsmål som vil kunne ha avgjørende innvirkning på en eventuell senere beslutning i en planprosess. Etter kommunedirektørens syn har man allerede på et overordnet nivå tilstrekkelig informasjonsgrunnlag nå til å kunne ta stilling til om planinitiativet bør gå videre eller ikke.

Regelverket om kommunal behandling av planinitiativ og eventuelt videre steg i en planprosess er tydelig beskrevet, både i Regjeringens veileder (se lenke innledningsvis i saken) og i plan- og bygningslovens bestemmelser. Kommunene har fått vetorett med disse bestemmelsene. Så er det fra enkelte gitt innspill til kommunen og i den offentlige debatten om at det rent juridisk finnes en risiko for den kommunale vetoretten, dersom kommunen åpner opp for en videre planprosess og med det implisitt mener at planinitiativet *kan* føre frem. Denne risikoen skal da være knyttet til at en videre planprosess vil være så ressurskrevende at samfunnsmessige hensyn kan gjøre det påkrevd at Staten overtar planprosessen om kommunen på et senere tidspunkt sier nei til å gå videre med initiativet. Dette er knyttet til plan- og bygningslovens § 6-4 om statlig arealplan. Kommunedirektøren anser ikke at dette kan være en realistisk utvikling i denne konkrete saken, og har ikke tatt inn en slik risikovurdering som en del av grunnlaget for konklusjonen.

Planene om et vindkraftverk i det skisserte planområdet vil, som beskrevet i saksfremstillingen, ha omfattende og vesentlige negative innvirkninger på reindrift, natur og samfunn både i og noe utenfor Overhalla. Det tilsier at det kreves positive konsekvenser som tydelig overgår de negative konsekvensene, for å gå videre med planinitiativet. Samtidig skal vesentlige negative konsekvenser for reindrifta ikke kunne overprøves av andre forhold. Fosendommen fastslår at SP 27 «*ikke åpner for en forholdsmessighetsvurdering hvor andre samfunnsinteresser veies mot minoritetens interesser*» når summen av negativ påvirkning over tid fører til «*vesentlige negative konsekvenser for muligheten til kulturutøvelse*». Reindrift er regnet som bærebjelken i samenes kulturutøvelse.

Kommunedirektøren ser ikke at de beskrevne mulige årlige inntektene for kommunen kan være grunn god nok til å forsvare de øvrige omfattende og langsiktige negative konsekvensene som er beskrevet i saken.

Vindkraft er en av flere mulige energikilder og er i bruk andre steder. Ikke alle områder er like hva angår verdier og kvaliteter. Planinitiativet i denne saken kommer som følge av at det er påvist betydelige vindressurser akkurat i dette aktuelle naturområdet, noe som gir mulighet for best lønnsomhet for energiproduksjon her. Et grunnleggende spørsmål er om en framover kun skal ta utgangspunkt i hvor det per nå er mest lønnsomt å bygge ut vindkraft, eller om en i stedet bør ta utgangspunkt i hvilke naturarealer vi som samfunn faktisk kan tillate oss å forbruke til energiproduksjon.

I kommuneplanens samfunnsdel har vi en målsetting om **å tenke langsiktig og helhetlig i alt vi gjør**. Denne saken viser hvor viktig det er. Denne saken er av langsiktig karakter og med en stor bredde av ulike hensyn som skal vurderes. Saken har stor betydning for mange, både nå og i kommende år framover.

Etter en samlet vurdering vil kommunedirektøren tilrå at kommunestyret stopper planinitiativet i medhold av plan- og bygningslovens § 12-8.